

Dilemma's

Maria Quist

Wanneer je veel in het veld zit, kun je situaties tegenkomen waarbij je voor een dilemma komt te staan: ingrijpen of niet. Enkele voorbeelden:

In de zomer van 1993 hadden jonge Boomvalken het erg moeilijk. Het regende zo ongeveer aan een stuk door bij een lage temperatuur. Bij nestcontroles zaten de jonkjes kouwelijk tegen mekaar aangekropen. Hun gewicht nam af en ze leden zichtbaar. Bij een van de onderzochte nesten stierf het kleinste jong. De twee oudste kwamen er na een paar zonnige dagen weer bovenop. Rob Bijlsma koos ervoor om de natuur z'n gang te laten gaan en alleen te registreren en vast te leggen. Ander voorbeeld: zoals



Foto Rob Bijlsma

Kleumende en hongerige Boomvalkjes
Doldersummerveld, juli 1993.

het er nu naar uit ziet leggen een flink aantal jonge, muizenetende, roofvogels en uilen het loodje door een combinatie van een extreem nat, koud en winderig voorjaar en een laag (veld)muizenaanbod. Onder onze ogen verhongeren ze. We laten het gebeuren en gaan niet met een zak gehakt of eendagskuikens op pad om de jongen bij te voeren. 1994 zal te boek komen te staan als een slecht jaar voor veel roofvogels en uilen. Het zij zo! Volgend jaar is de situatie mogelijk beter en trekt de stand weer aan. Hetzelfde geldt voor het ogenschijnlijk wrede gedrag van het oudste buizerdjong t.o.v. de jongere nestkuikens (zie artikel Rob Bijlsma elders in dit nummer). Als een miniatuurmonstertje hakt het oudste donsballetje tot bloedens toe op zijn nestbroers of -zussen in. Het kleinste jong is er soms ellendig aan toe: kop en rug kaalgepikt en onder het bloed. Medelijden met het kleintje ligt op de loer. Ook in dit geval wordt niet ingegrepen en voltrekt het natuurlijke proces zich op dezelfde manier als wanneer we er geen kennis van hadden genomen. We observeren en registreren, soms vol afgrijzen, soms vol bewondering, maar

altijd weer gefascineerd voor hetgeen zich voor onze ogen afspeelt en waarvan we getuigen mogen zijn.

Soms kies je ervoor om wel in te grijpen. Een paar jaar geleden trof Rob Bijlsma een wespdiëfjong op het nest aan, waarbij de poten van een kikker aan weerszijden uit zijn bek staken. De poten waren helemaal ingedroogd, het jong zou ze onmogelijk weg kunnen krijgen. Het was geen gezicht. Rob heeft met z'n hand over z'n hart gestreken en een goede daad gedaan: met zijn zakmes het jong van de kikkerpoten bevrijd, in de hoop het dier te sparen voor een wisse dood. Het mocht echter niet baten. Een dag later trof hij hetzelfde jong geplukt op het nest aan: opgevreten door een Havik.

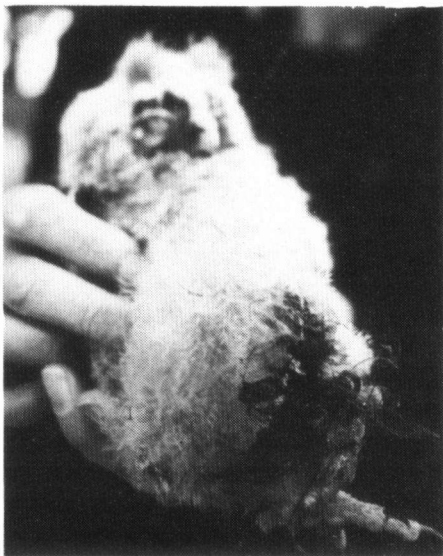


Foto: Rob Bijlsma.

Jong Ransuiltje met kapotte poot.
Boswachterij Smilde, juni 1994

In de vorige Takkeling lazen we hoe Lex Tervelde voor eenzelfde situatie stond. Een buizerdjong met een visgraat die een eind uit zijn snavel stak. Lex heeft het diertje toen ook geholpen en de visgraat verwijderd. Dit jaar stuitte Lex wederom op een voorval waarbij hij zich even op zijn hoofd moest krabben (zie zijn artikel elders in deze Takkeling). Een Wilde Eend had het nest van "zijn" Sperwer gekraakt. Lex heeft ervoor gekozen om de Sperwer een handje te helpen, ten koste echter van de Wilde Eend. Terecht of onterecht, wie zal het zeggen. Hij had in dit geval ook de eend met rust kunnen laten.

Ben Koks beschermt in Oost-Groningen Grauwe Kiekendieven tegen het agrarische gevaar. Hij en zijn medewerkers zoeken de nesten op en markeren ze met strobalen of gaas. Tijdens de activiteiten rondom het nest, die soms wel een uur duren, krijgen de jongen geen prooi aangebracht. Ben compenseert dit door het voeren van een paar eendagskuikens.

Wanneer grijp je in en wanneer niet. Ik ga U dat niet vertellen, iedereen moet maar volgens zijn eigen opvattingen en geweten handelen. Wij gaan er voor onszelf van uit dat je in principe natuurlijke (selectie)processen zoals voedselaanbod, weersomstandigheden, predatie, onderlinge agressie e.d. hun gang moet laten gaan. Grijp je in dan gaat dat ten koste van je

eigen onderzoek. Je zult nooit weten wat er gebeurd zou zijn, wanneer je niet had ingegrepen. Daarbij ontnem je de dieren de kans om er op eigen kracht weer boven op te komen, wat in veel gevallen ook gebeurt. Wat niet vergeten moet worden is dat sterven een even belangrijke functie heeft als voortplanting.

We grijpen wel in om een dier dat absoluut kansloos is onnodig lijden te besparen, zoals het Ransuiltje dat met zijn poot verward was geraakt in een kluwen touw in het nest. De poot zag er verschrikkelijk uit, alles was kapot en het kon onmogelijk nog goedkomen. Het uiltje hebben we doodgemaakt. Zo ook het buizerdjong waarvan de oogleden helemaal verzweerd en aan mekaar gegroeid waren. En natuurlijk laat je ook geen (roof)vogel in het prikkeldraad hangen mocht je dat tegenkomen net zomin als je een aangereden dier aan z'n lot overlaat.

Adres: Aekingaweg 3, 8426 GN Appelscha

